

המושתלה בראשיתה

המושתלה ביגור הייתה בין ענפי המשק הראשונים. ראשיתה, מאו הצלטרופותה של יגור לקבוץ עין-חרוד. בקבוצת החברים שהגיעה ליגור מטעם הקבוץ לעזרה בפיתוח והרחבה של ענפי משק שונים, הייתה גם חברה-מושתלנית, שהתחילה בהקמת מושתלה במקום. מצומצמת הייתה ההתחלה, מספר ערוגות בלבד. הדבר נשא אופי יותר של חובבות מאשר ייסוד ענף. עם עזיבתה של החברה, שימשה המושתלה לאחד העובדים בה מקום לנסיננות לצמחים וגידולים החורגים מממסגרת מושתלה כגון: חיטה, תירס וכיו"ב.

עם כניסה מספר חברות לענף, בשנת 7-1926 נפסקו הנסיננות והגישושים, וחל מפנה במבנה המושתלה. עובדה תכנית משותפת עם מושתלת עין-חרוד להספקת שתילן עצידי-ערן לקוּן הקיימת. במשך הזמן הושיבו סוגים גידולים אחרים: צמחי-נווי, עצידי-פרי, ציטרוסים ועוד. בעבר שניםים הוקם בית כוכית לגידול צמחי-בית. נטו שטחי ורדים ופרחים עונתיים שונים לקטיף.

רבים היו הקשיים והמכשולים לקיום מושתלה בתנאים פרימיטיביים של תקופת-ראשית זאת. את המיים להשקיית אלף שטחים היו מביאים בחביות מהקיישון, ואת השטחים הרבים היו משקים במולפ-יד רגיל. ואפיק-על-פיין המשיכו בעבודה הקשה והמפרצת הזאת עד בוא הגואל: מים רבים נמצאו עם קדיחת הבאר הראשונה. מאו התחילה התנופה ברובי סוגים מושתלות: מושתלת עצידי-פרי למטע הראשון במשק וגם לשוק, מושתלת ציטרוסים לפרודס הנסיוני הראשון מעבר לפסי הרכבת, ואחרון מושתלה שיחים, פרחים, צמחי-בית וגידולי בית-זוכוכית.

ענף המושתלות הוא מן הענפים האינטנסיביים והמורכבים ביותר בין ענפי-החקלאות, שהחברה תפסה בו את המקום העיקרי. משבטים ונסיננות רבים עברו על המושתלה בדרך התפתחותה עד שוכתה להיות ענף כלכלי מכני במשק. עליות וירידות ליוה בכל שנות קיומה. הכל בהתאם למתחזה בארץ.علاיה, בנין ונטיעת מוגברת, — הן גם שנות הרחבה והכנסה. שנת מאורעות היא גם שנת משבר למושתלה. כדי להתגבר על כל אלה, נוסד בשנת 1933 ארגון המושתלות בסניפיו: ירושלים, חיפה ותל-אביב, להכנית להרחבת הענף ולדאוג להדרכה מקצועית לעובדים. יחד עם הפעולה המקצועית, חתר הארגון תמיד לשכלול בעבודה ולהבטחת הכנסה הוגנת ליום העבודה. אין ספק שבשנים האלה היו המושתלות ברוב המשקים לגורם משקי רב-עדך.

ארגון המושתלות בכל שנות קיומו ראה צורך כלכלי לקיים בידייו לא רק את הייצור כי אם גם את השוק. ב-1945 יסד יחד עם ארגוני המושתלות של יתר הורמים בהתיישבותה העבדת את המחלקה לשוק התוצרת ע"י "תנובה". מאו ועד עתה עברה המושתלה כברת דרך של ירידות ועליות רבות ומשמשת כיום מקום חשוב לעבודת הבת במשק החקלאי.

מרים פרבר

(מתוך ספר יגור)